

עמ"ת 51388/12/13 - אמין סאנע, העורר נגד מדינת ישראל, המשיבה

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ת 51388-12-13
העורר
המשיבה

בפני כב' השופטת שרה דברת - ס. נשיא
אמין סאנע (עציר)
נגד

מדינת ישראל

נוכחים: העורר וב"כ עו"ד אייל אביטל

עו"ד גיל אסיף בשם המשיבה

החלטה

1. ערר על החלטתו של בית משפט השלום בבאר שבע במ"ת 25310-11-13 שניתנה על ידי כב' השופט יואב עטר ביום 19.12.13, אשר הורה על מעצרו של העורר עד לסיום ההליכים נגדו.

2. נגד העורר, אמין סאנע (להלן - "העורר") הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של בריחה ממעצר, עבירה לפי סעיף 257(2) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן - "חוק העונשין"); תקיפת שוטר כדי להכשילו בתפקידו, עבירה לפי סעיף 274(1) לחוק העונשין והפרעה לשוטר במילוי תפקידו, עבירה לפי סעיף 275 לחוק העונשין.

לפי עובדות כתב האישום, במהלך התקופה שקדמה ליום 11.11.13, התקיימו מספר אירועים בהם הושלכו אבנים מצד תושבי שבת תראבין, על שוטרים אשר שמרו בשכר על אנטנה של חברה סלולרית בסמוך לישוב תראבין. ביום 11.11.13 בשעה 21:00 לערך, הגיעו לשטח האנטנה מספר רכבים, מהם יצאו מספר אנשים שהחלו לקלל את השוטרים. שני שוטרים שסיירו בסמוך למקום הבחינו ברכב שיצא מהשטח בו מצויות האנטנות, במרחק של כ- 200 מטר מהשוטרים ששמרו על האנטנה לכיוון הכביש הראשי, ועצרו את הרכב.

השוטר אריאל קארו ביקש מהעורר כי יציג בפניו תעודה מזהה, אך העורר טען כי אין לו תעודה מזהה וסירב להזדהות. העורר הוזהר כי אם לא יזדהה יעוכב לצורך זיהוי, אך סירב שוב לעשות כן והודיע לשוטר כי לא יבוא עימו לשום מקום.

לאחר שהשוטר שילי דדון הודיע לעורר כי הינו עצור, דחף העורר כל אחד מהשוטרים. השוטרים ניסו לאזוק את העורר אך לאור התנגדותו ומשלא צלח הדבר בידם, השכיבו אותו על האדמה והצליחו לאזוק אותו ביד אחת. העורר הוסיף

להתנגד לפעולותיהם ועל כן השוטר קובי עמר שהגיע למקום, כדי לעזור לחבריו, התיז על העורר - לאחר שהזהיר אותו - גז פלפל כדי שניתן יהיה לאזוק אותו. השוטרים התרחקו מהעורר על מנת שלא להיפגע מהגז, העורר ניצל זאת וברח. לאחר כעשרה מטרים נפל העורר והשוטרים אריאל קארו ושי לי דדון ניסו לאזוק אותו שוב, אך ללא הצלחה.

בשלב זה העורר צעק לכיוון אנשי הישוב, שהיו בשטח ואלה הגיעו למקום והחלו להשליך אבנים על השוטרים; בעקבות אבן שפגעה בשוטר שי לי דדון נאלץ הוא לירות באוויר. בשל הסלמת האירוע והאבנים הרבות שנזרקו על השוטרים נסוגו השוטרים אל מאחורי הניידת, והעורר נכנס לרכב שהגיע לחלצו וברח מהמקום.

3. העורר נעצר בשלב מאוחר יותר באותו לילה, כשהוא עדיין אזוק בידו האחת, לאחר שפנה לקבלת טיפול רפואי בית חולים סורוקה והוגש נגדו כתב אישום. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצרו עד תום ההליכים.

ביום 26.11.13 קבע בית המשפט קמא, בהחלטה מפורטת ומנומקת, כי קיימות ראיות לכאורה נגד העורר. בית המשפט קמא ניתח את עדויות השוטרים וקבע כי עולה מהן כי העורר אכן הגיע מהשטח בו היו השוטרים, אשר שמרו על האנטנה וקרא לעברם קריאות גנאי, ירד לכיוון הכביש ונעצר על ידי השוטרים, סרב להזדהות והתנגד למעצרו. עוד קבע בית המשפט כי היה על העורר להזדהות בפני השוטרים שכן לאור התנהלותו קמה לשוטרים סמכות עיכוב, מה עוד שממילא לאור חוק החזקת תעודת זהות והצגתה, התשמ"ג - 1982, כל אזרח חייב להציג תעודת זהות בפני שוטר שיבקש זאת ממנו.

בית המשפט קמא הוסיף, כי הימלטותו של העורר במהלך נסיון המעצר, תוך קריאה לאנשים נוספים לעזרה, מקימה נגדו עילת מעצר בשל חשש להימלטות מן הדין. כמו כן, תקיפת השוטרים בשל בקשה להזדהות מקימת עילת מסוכנות מאחר ויש בה כדי ללמד כי מורא החוק אינו חל על העורר. עוד קבע בית המשפט, כי לאור התנהלות אנשי כפרו של העורר, לא ניתן לשחרר את העורר לחלופת מעצר בכפרו, בשל תמיכת אנשי הכפר בהתנהלות העורר ובשל החשש שבמידה ויגיעו שוטרים לאכוף את תנאי השחרור ימצאו עצמם מותקפים באופן דומה. בית המשפט קמא הורה על קבלת תסקיר מעצר לבחינת חלופת מעצר.

4. שרות המבחן בחן את החלופה שהוצעה על ידי העורר - מעצר בית בכפרו בפיקוח אחיו ואחי סבו, אך לא בא בהמלצה משסבר, כי יש צורך בהרחקה גיאוגרפית של העורר ממקום מגוריו. שירות המבחן ציין, כי הערבים מנהלים אורח חיים נורמטיבי ומגנים מעורבות פלילית, אולם הם מגוננים על העורר וסבורים כי תפקודו נורמטיבי ועל כן יתקשו להוות דמויות בעלות כוח השפעה חיובית על העורר. עוד צויין בתסקיר, כי קיימת בעייתיות רבה

בשחרור העורר לסביבה שעודדה ותמכה בעמדותיו השליליות נגד גורמי אכיפת החוק.

ביום 19.12.13 קבע בית המשפט קמא כי העורר יוותר במעצר עד תום ההליכים. בית המשפט קמא חזר על קביעתו, כי לאור העובדה שניסיון קודם לעצור את העורר הוביל, בעקבות קריאת העורר לעזרה, לסיכול ניסיון המעצר ופגיעה בשוטרים תוך סיכון ביטחונם - לא ניתן יהיה לאכוף את מעצר הבית של העורר בכפרו. על כן, כדי להפיג את מסוכנות העורר נדרשת חלופת מעצר רחוקה ממקום ביצוע העבירה. בית המשפט קמא לא נעל הדלת לשחרורו של העורר וקבע, כי ככל שתימצא חלופת מעצר רחוקה ממקום מגוריו של העורר, באופן משמעותי, יהיה מקום לבחון אותה.

5. העורר סבור כי יש לשחררו לחלופת המעצר שהוצעה. לטעמו, התשתית הראייתית עליה נשען בית המשפט קמא הינה שגויה והחמירה עם העורר. מהראיות עולה כי העורר נסע ברכבו לכיוון רהט וכי לא היה ליד האנטנה. עת נדרש להזדהות, לגרסתו אמר לשוטרים כי המסמכים באוטו אך הוכה על ידם והותקף בגז פלפל, על כן ברח ממעצר רק עקב האלימות שהופעלה נגדו. עוד טוען העורר כי קביעת בית המשפט קמא, כי העורר קרא לעזרה אינה מגובה בראיות ואינה מוזכרת בכתב האישום. כמו כן עומדת לו חזקת החפות וכי חלקו בפועל בעבירות היה מצומצם, אך בית המשפט קמא נתן משקל יתר לארועים שקדמו, תחת לתת המשקל הראוי למעורבותו המינורית של העורר, בארוע.

העורר מוסיף וטוען כי בעבירות שיוחסו לו אין כדי להקים עילת מעצר, שכן הן מצויות ברף התחתון של עבירת התקיפה. כן הוא מצביע על קיומו של עבר פלילי מצומצם בלבד. לטעמו, הוא נעצר רק כ"שעיר לעזאזל", על מנת להרתיע אחרים.

העורר מלין על כך שבית המשפט קמא נמנע משחררו לחלופה שהוצעה. בית המשפט קמא לא התרשם מהערבים שהתייצבו בבית המשפט, ולא היה מקום לפסול את הערבים, משנקבע כי הם מנהלים אורח חיים נורמטיבי, מגנים כל מעורבות פלילית ומעוניינים לסייע לעורר; עצם הטענה כי הם מגוננים על העורר אינה סותרת את האפקטיביות של הפיקוח מטעמם. מוסיף הוא, כי לא קרא לעזרה במהלך הנסיון לעוצרו אלא צעק מכאב ואינו מכיר את האנשים שהגיעו למקום; על כן, סבור הוא, כי לא ניתן, על סמך ארוע בודד, לקבוע כי העורר או הערבים ימנעו גישה של המשטרה למקום מעצר הבית בו ישהה העורר וכי קיים חשש מובנה לסיכול אפקטיביות אכיפת תנאי השחרור בכפרו של העורר. החלופה שהוצעה הינה האופטימלית בעניינו והפסיקה הכירה בעבר בזכות קרובי משפחה לשמש חלופת מעצר, בהעדר חלופה אופטימלית אחרת.

6. המשיבה טוענת לקיומן של ראיות לכאורה לעבירות המפורטות בכתב האישום, המצביעות בבירור על החומרה בהתנהלותו של העורר. העורר, כפי שעולה מעדויות השוטרים, היה אחד מהרכבים שהתגרו בשוטרים באזור האנטנה, ואין מדובר בנוסע תמים אשר נקלע למקום באקראי. גם תגובתו האלימה של העורר עם מעצרו אינה מתיישבת עם התנהלותו של אדם תמים המתבקש להזדהות. הראיות מצביעות גם על כך שהעורר סרב להזדהות, דחף את השוטרים ונמלט מפניהם, צעק בערבית על מנת שאנשים נוספים שהיו במקום יגיעו לעזרה. עוד נטען, כי מאחר והעורר היה חלק מהארוע האלים שהתרחש עם הנסיון לעצרו, לא ניתן לנתק בין מעשי האלימות לקריאתו של העורר לעזרה ובריחתו מהמקום.

המשיבה מפנה לתסקיר שירות המבחן, אשר ציין כי העורר מוכר לשירות המבחן וכי יש לו הרשעה קודמת וכן, כי לעורר גורמי סיכון כתוצאה מתפיסתו את גורמי אכיפת החוק. עוד נטען, כי שירות המבחן מצא בחלופה קשיים נוספים, החורגים מעצם היותה בסביבת ביצוע העבירה.

דין

7. לאחר שעיינתי בחומר הראיות שהוצג בפני ונתתי דעתי לטיעוני הצדדים, סבורני כי אין עילה להתערב בהחלטתו של בית המשפט קמא ולא ניתן לשחרר העורר לחלופת המעצר המוצעת, במקום מגוריו.

8. חלק מטענות העורר מופנות כלפי קביעות בית המשפט באשר לקיומן של ראיות לכאורה למעשים המיוחסים לו. העורר טוען, כי השוטרים עצרו אותו לאחר שיצא מהכפר בדרכו לרהט וכי לא היה בקרבת האנטנה, טרם נעצר על ידי השוטרים; בנסיבות אלה, סבור הוא כי יש לראות את התנהלותו על רקע תגובתו של עובר אורח תמים אשר נעצר על ידי המשטרה. גרסה זו של העורר - כפי שסבר אף בית המשפט קמא - אינה עולה בקנה אחד עם חומר הראיות בתיק, המצביעות על כך שהעורר הגיע מכיוון האנטנה לאחר שנהג באחד מהרכבים שהגיעו למקום האנטנה על מנת להתגרות בשוטרים. כך, באמרתו של השוטר שרון סויסה:

"בשעה 21:00 לערך זיהנו מס' רכבים שנוסעים מהכפר בשטח לכיוון שלנו הגיעו קרוב אלינו צעקו לעברנו וקיללו אותנו... לאחר מס' דקות הגיע ניידת של תחנת רהט עם השוטרים שי לי דדון וקארו אריאל, מיד שהם הגיעו אחד הרכבים שהיה בשטח עלה על הכביש הגיע מול הניידת שבה היו שי לי ואריאל ונעצרו..." (עדות מיום 12.11.13 עמ' 1 שורות 9-18).

מסקנה דומה עולה גם מעדותם של השוטרים האחרים שהיו במקום. אציין עוד, כי מטענות בא כוחו של העורר בבית המשפט קמא עולה, כי האנטנה ממוקמת מעבר לכביש מהכפר (עמ' 2 לפרוטוקול מיום 18.11.13), כך שהשוטרים, שעמדו בכביש, יכלו לראות בבירור האם הרכב מגיע משטח האנטנה או מהכפר.

9. העורר הוסיף וטען, כי הסכים להזדהות בפני השוטרים וכי הם תקפו אותו באופן פתאומי לאחר שאמר להם כי המסמכים נמצאים במכוניתו. גם גרסה זו אינה מתיישבת עם עדויות השוטרים כי העורר סרב להזדהות בפניהם:

"שי לי ביקש מהנהג שהיה לבד ברכב לכבות את המנוע, הנהג אכן כיבה את המנוע, שי לי ביקש ממנו תעודה מזהה וזה אמר לו כי אין לו שום תעודה מזהה עליו, שי לי שאל לשמו אך הוא לא ענה לו, הנהג יצא מהרכב שלו ונעמד מולנו, שי לי ביקש ממנו שוב להזדהות וזה סירב להזדהות, שי לי הודיע לו כי אם במידה ולא יזדהה נאלץ לעכב אותו לתחנה לזיהוי, נהג אמר "תעשו מה שאתם רוצים לא רוצה להזדהות". מיד שי לי הודיע לו כי הוא מעוכב לזיהוי וביקש ממנו להתלוות איתנו לניידת, הנהג סירב גם להתלוות איתנו לניידת, שי לי אמר לו כי אם ימשיך בסירוב שלו הוא יאלץ לעצור אותו ישתמש נגדו בכוח אך הנהג המשיך בסירובו ולא רצה להתלוות אלינו. שי לי הודיע לו כי הוא עצור תפס אותו ביד אחד ואני תפסתי אותו בידו השנייה במטרה להובילו לניידת, הנהג השתחרר מהאחיזה שלנו ודחף תחילה את שי לי וכשאני ניסיתי לתפוס אותו גם אותי הוא דחף..." (אמרת השוטר אריאל קארו מיום 12.11.13 עמ' 1 שורות 10-18).

10. עוד אציין, כי נסיונו של העורר לצייר תמונה לפיה תקיפת השוטרים שבוצעה על ידו מסתכמת בכך שדחף את השוטרים, אינה מבטאת באופן נכון את הארוע, שכללה התנגדות פיזית, חוזרת ונשנית, למעצרו. אכן תחילה הוא דחף את השוטרים, אך לאחר מכן השתולל, התפרע והתנגד למעצר, כפי שניתן לראות בעדותו של השוטר שילי דדון:

"הודעתי לו כי הוא עצור תפסתי אותו בידו וביקשתי ממנו שיתלווה אלי לניידת, הוא דחף אותי עם הידיים שלו בחזה שלי ואז קארו התקרב וגם ניסה לתפוס אותו וגם את קארו הוא דחף, שנינו תפסנו אותו בכוח וקארו שם עליו אזיק באחד הידיים ניסיתי לאזוק אותו ביד השנייה אך הוא התחיל להתפרע ולדחוף אותנו והתנגד בכוח. בלית ברירה השכבנו אותו על הרצפה הגיעו עוד שני שוטרים שעמדו ליד האנטנה וסייעו לנו להשתלט עליו. כל הזמן אני צועק לו שיירגע אך הוא המשיך להשתולל ולא נתן לאזוק אותו. אני השתמשתי בכוח כדי לנסות לאזוק אותו אך ללא הצלחה בגלל שהוא המשיך להשתולל..." (עדות מיום 12.11.13 עמ' 1 שורה 18 עד עמ' 2

11. העורר מוסיף וטוען, כי קביעת בית המשפט קמא, כי קרא לעזרת אנשים אחרים אינה מוזכרת בכתב האישום ואף אינה מגובה בראיות. בעניין זה יש ממש בטענת העורר, כיון שכתב האישום אינו מייחס לו קריאה לעזרה אלא קריאה לעבר אנשי הכפר (ס' 10 לכתב האישום) ולא ניתן להסיק באופן חד משמעי מהראיות כי האנשים שהגיעו לעזרתו של העורר עשו זאת עקב קריאתו לעזרה. הטענה כי העורר קרא לעבר אנשים נוספים נשמעה רק באמרתו של השוטר שילי דדון ולא הוזכרה באמרותיהם של השוטרים אריאל קארו, איימן שובש או שרון סויסה; השוטר יעקב עמר אמנם ציין כי העורר צעק ובעקבות זאת הגיעו אנשים נוספים אך לא ציין כי צעקותיו כוונו לעבר האנשים האחרים שהיו בסמוך, על כן לא ניתן בשלב זה טרם שמיעת הראיות, לשלול את האפשרות כי העורר זעק מכאב, לאחר שהותז עליו גז פלפל ולא לעזרה. עם זאת, אין במסקנה זו כדי להועיל לעורר.

12. סעיף 21(א)(1) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו - 1996 קובע, כי בית המשפט רשאי לעצור נאשם עד תום ההליכים המשפטיים נגדו במידה והוא סבור כי שחרור הנאשם יוביל לשיבוש הליכי משפט או התחמקות מהליכי משפט או מאסר; כן ניתן לעצור נאשם במידה וקיים יסוד סביר לחשש כי יסכן את שלומו של אדם או את שלום הציבור.

במעשים המיוחסים לעורר ואשר, כפי שנקבע לעיל, בגינם קיימות ראיות לכאורה, יש כדי להקים עילת מעצר. העורר התבקש על ידי שוטר להציג תעודת זהות ובקשה פשוטה זו התדרדרה תוך מעשיו המכוונים של העורר למאבק פיזי ארוך בינו לבין השוטרים לאחר שסרב להזדהות ולאחר מכן סרב להתלוות לשוטרים. לאחר שהצטרפו למאבק אנשים נוספים שהיו באזור, התדרדר המצב לכדי סכנת חיים לשוטרים המעורבים והעורר ניצל ההזדמנות וברח מהשוטרים שביקשו לעצרו. אופן התנהלות זו יש בו כדי להעיד על חשש כי העורר יתחמק מהליכי משפט או מאסר כפי שביקש לברוח ממעצרו; האופן בו תקף העורר שוטרים בשל בקשתם ממנו כי יזדהה מעלה את החשש, כפי שקבע בית המשפט קמא, כי "אין עליו מורא החוק ומורא הדין וכי לא יהסס לפעול באלימות בשל סיבות אלו או אחרות" (עמ' 17 להחלטת בית המשפט קמא מיום 26.11.13).

13. חלופת מעצר בעניינו של העורר מעוררת קושי, שכן העורר גילה בהתנהגותו, כי מורא החוק אינו חל עליו והוא אינו חושש לסכל את מעצרו בכוח ולהימלט מרשויות החוק. אין זו הסתבכותו הראשונה של העורר עם החוק, והוא אף מוכר לשירות המבחן. לעורר הרשעה מיום 11.3.12 בגין נסיון לגניבת רכב ופריצה לרכב בכוונה

לגנוב.

שירות המבחן, התרשם - כי לאור מאפייני אישיותו של העורר, קשייו לקבל אחריות על תפקודו והתנהלותו, תוך השלכת האחריות על גורמים חיצוניים, כמו גם לתפיסתו השלילית את גורמי הממסד ותפיסתו הקרבנית, כל אלה מעידים על סיכון להישנות התנהלות עוברת חוק, בייחוד מול גורמי סמכות מטעם הממסד, על כן לא בא בהמלצה לחלופת המעצר שהוצעה, בגלל מיקומה הגיאוגרפי, בתוך כפרו של העורר ובסמוך למקום התרחשות העבירה.

תסקיר שירות המבחן ציין גם, כי הערבים שהוצעו מנהלים, אמנם, אורח חיים נורמטיבי ומגנים כל מעורבות פלילית, אולם הם מגוננים על העורר, תארו אותו כבעל תפקוד נורמטיבי והתקשו להתייחס לעמדות הבעייתיות שביטא ביחס לרשויות החוק והממסד, כמו גם לחלקים הבעייתיים בתפקודו. שירות המבחן התרשם כי הם יתקשו להוות דמויות סמכותיות כלפי העורר ובעלות כח השפעה חיובי כלפיו. כן ציין שירות המבחן, כי סביבתו של העורר מעודדת את עמדותיו השליליות כנגד גורמי אכיפת החוק ועל כן יש בעייתיות בשחרורו לסביבה זו.

בית המשפט קמא נתן, כאמור, משקל לעובדה, כי ניסיון קודם לעצור את העורר הוביל לאירוע קשה בעקבות קריאות העורר לעזרה, וחשש כי לא ניתן יהיה לאכוף חלופת מעצר בכפרו של העורר בשל נכונות סביבתו התומכת להפעיל אלימות על מנת לסכל את האכיפה. כפי שצינתי לא ניתן לקבוע שהעורר צעק לעזרה והדבר גם לא נטען, בכתב האישום, עם זאת, לא ניתן להתעלם מחומרת האירוע המתואר בכתב האישום, אשר התרחש בעקבות ניסיון לעצור את העורר, בו נגרמה סכנה של ממש לחיי השוטרים עקב השלכת אבנים גדולות מטווח קצר, הם נאלצו לסגת, והעורר ניצל מצב זה ונמלט מהמקום ברכבו של אחד האנשים, שהיו בשטח. בנסיבות אלה, לא ניתן לאיין את החשש הנשקף מהתנהלותו של העורר שעה שהוא מצוי בסביבת מקום מגוריו.

אעיר, כי העורר מלין על כך שבית המשפט קמא לא מצא לנכון לשמוע את הערבים המוצעים אשר התייצבו בבית המשפט. ערבים אלה נבחנו על ידי שירות המבחן ולאור נסיבות העבירה ועמדתו של שירות המבחן, לאחר שבחן את החלופה המוצעת, לא נפל פגם בהתנהלות זו.

סוף דבר, הערר נדחה.

תיק החקירה הוחזר לב"כ המשיבה.

ניתנה היום, י"ב
שבט תשע"ד, 13
ינואר 2014,
במעמד הנוכחים.
שרה דברת,
שופטת,
ס.נשיא